

En viktig Ibsen-bok – som anbefales varmt

Dette er ingen anmeldelse av Jørgen Haaves bok «Familien Ibsen», det har jeg ingen forutsetning for og det er ikke derfor jeg skriver. Det er mer en beskrivelse av hvordan jeg oppfatter og lærer av boken som jeg har hatt stor glede av.

Det er en viktig bok konservator ved Henrik Ibsen Museum i Skien har skrevet, her omhandles familien fra vugge til grav. Og ikke bare om enkeltpersonen Henrik Ibsen som de fleste bøker er om. For meg er det en god bok som svarer på spørsmål man tidvis har sittet inne med. Navn, familier, venner, slekt, hendelser, fødsler og begravelser, alt er med i boken, her gjelder det å holde tungen rett i munnen, kanskje blir det for mange navn?

Familien Ibsen hørte til patrisierfamiliene i Skien, noe vi idag ville kalle overklasse. Henriks forhold til faren var i oppveksten bra ifølge boken, slik det var mellom fedre og sønner som oftest møttes ved middagsbordet, slik det var hos patrisierne.

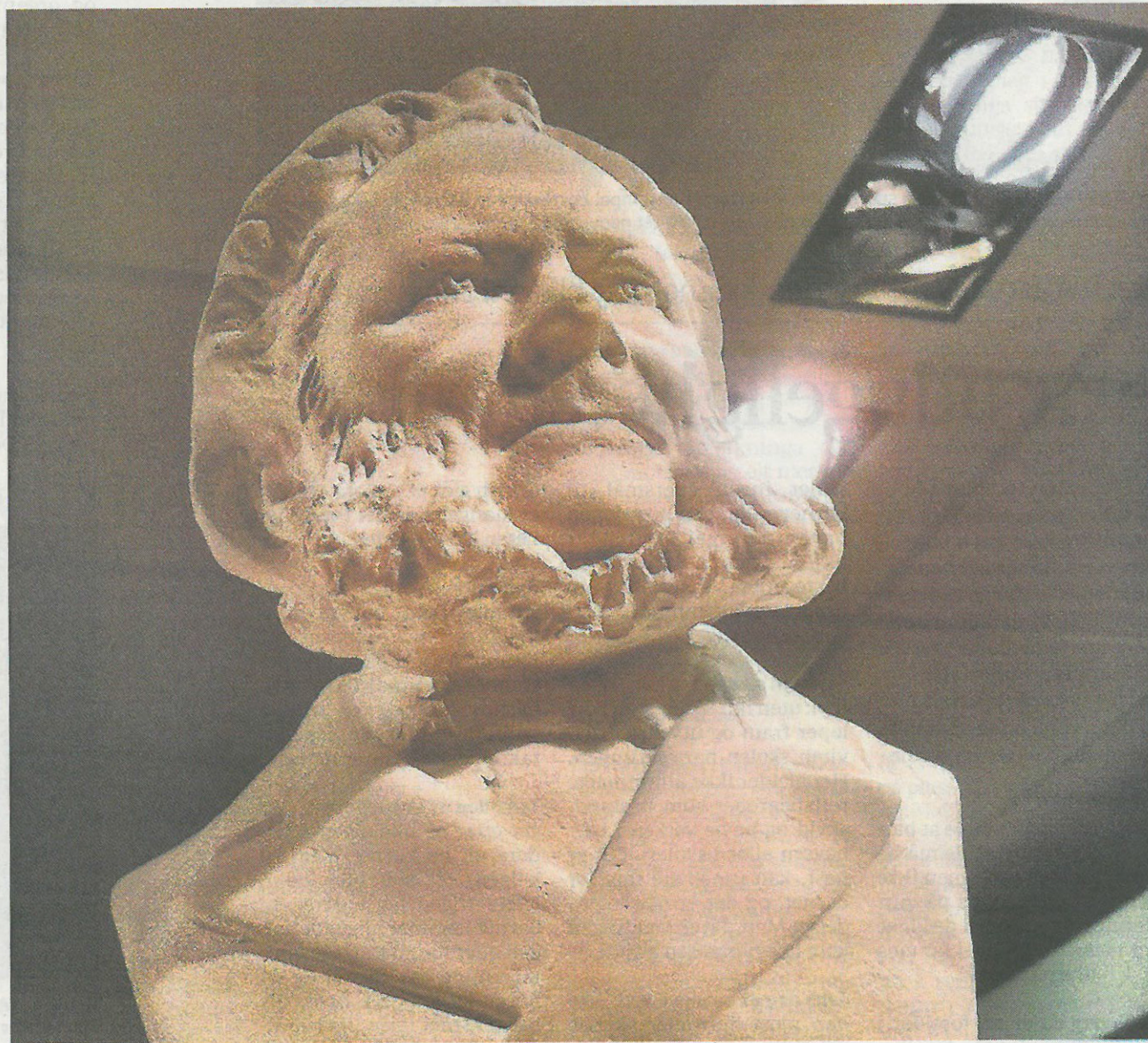
Det som overrasket meg var da de måtte bosette seg på Venstøp etter forretningenes fallit i Skien, så hadde de med seg to tjenestepiker til å stelle for familien, i drengstuen bodde to menn som arbeidet på gården. Tjenerstaben ble også supplert når det var behov for dette. Til Venstøp ble folk fortsatt invitert til ball og middager, den kulturelle tilhørigheten var fremdeles til stede.

Etter familien Hirschholm, eide Jens Andreas Bøyson Venstøp og Knud kjøpte gården i 1833. Tvangsauksjon over Venstøp var i mars 1843. Kanskje er det fra denne Henrik fikk sin nedlatende holdning til bondestanden? Fra Venstøp flyttet familien til Snipetorp, også dit hadde de med tjenestepiker og andre. I Snipetorp bodde de i 22 år.

Det som kommer lite frem er hvordan Marichen stilte seg til flyttingen og omstillingen i familielivet som måtte komme, det kan umulig ha vært enkelt å være henne midt oppe i all dramatikken. Ble hun bare med på lasset? Svaret er muligens at det er for lite stoff å finne om Marichen. Likeledes lurar jeg på hvordan det ekteskapelige samværet mellom Marichen og Knud var, det sier boken også lite om. Da de bodde nede i Skien, fødte Marichen seks barn, i tiden på Venstøp fødte hun ingen barn, er det noe forskning på disse omstendighetene?

Det jeg synes Haave gjør riktig, er at han følger opp Henriks «uekte» sønn fra Grimstادتiden der han konsekvent omtaler sønnen som den første-fødte, som jo er riktig! Haave følger opp Hans Jacob Hermansen Birtedalens liv fra fødsel til død. Sønnen ble 70 år gammel, han var gift flere ganger, ble enkemann, fikk til sammen åtte barn som alle dør tidlig, med unntak av ett barn som kom til Amerika der hun døde barnløs. Med andre ord så døde denne delen av Ibsenslekten ut. Moren til Hans Jacob døde ugift, hun levde på almisser og støtte fra fattigkassen. Det har vært mange diskusjoner om hvor ofte Henrik vendte hjem etter han dro til Grimstad.

Til Skien kom han en gang hjem i løpet av de seks årene han var i Grimstad. Boken viser at han had-

NY BOK: Jørgen Haaves bok «Familien Ibsen» tar for seg hele familien rundt dikterhøvdingen og hans barndom i Skien.

de en lang og god sommerferie i hjembyen. Sitt andre besøk hadde han i 1850, da han kom hjem med «Prins Karl», et besøk som var hyggelig for foreldre, søsken og ham selv. Hedvig sier hun har gode minner fra dette besøket og Knud var fryktelig stolt av sønnens gryende forfatterkarriere.

Mange har spurt, jeg også, hvordan det gikk med brødrene til Henrik og dette synes jeg Haave klarer på en god måte. Johan, nest eldst etter Henrik, dro til Amerika, siste livstegn derfra var et brev fra 1850. Johan ble observert på vei til California for å drive gullgraving, man regner med at han døde under dette.

Nicolai, nest yngst, født i 1834, var sønnen som falt ned fra stellebordet som liten, han fikk en stor fysisk skavank som preget livet hans. Han dro til Amerika der han var sauegjeter for egne og andres dyr. Han kjøpte også litt land som han dyrket, men som han senere solgte. Han forholdt seg til farmene som han bodde hos, som gav ham husly og mat. Han døde godt voksen alder.

Ole, yngstemann, født 1835, gikk inn i Lammersbevegelsen hvor han ble en ledende skikkelse.

Han giftet seg to ganger og ble like mange ganger enkemann, han hadde ingen barn. Ole endte som fyrassistent og var den siste tiden på et hjem i Stavern hvor han døde. Henriks søster, Hedvig, ble også en ledende skikkelse i Lammersbevegelsen, dette var en nyttig opplysning.

Helt til slutt, at Knud ikke gikk konkurs i ordets rette forstand, var grunnet i loven som den gang sa at «skyldneren» måtte være den som slo seg selv konkurs. Så vet vi det. De siste årene var det Knuds halvsøsken Paus, som bidro til at han klarer seg. Marichen flyttet hjem til Hedvig.

Jeg vil anbefale boken til både leg og lærd, fordi du her blir kjent med hele familien til Henrik Ibsen og alt omkring denne på en informativ og god måte. Mange i Skien (og andre steder) burde gi seg selv en sjanse til å få kunnskap om Ibsen og Skien på 1800-tallet og fremover mot 1900. Når man tenker på alle de fantastiske tekster til skuespillene og ser på hans liv, så er det sikkert mye som skurrer. Men det er jo nettopp denne kontrasten som gjør Ibsen til den dikter han er.

Nina Melfald